

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง การดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง และการประเมินผลการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า การสื่อสารมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน ทุกเพศ และทุกวัย ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ทั้งในชีวิตประจำวัน ทั้งกลางวันและกลางคืน ตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งนอนหลับ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล หรือการสื่อสารมวลชน ก็ตาม โดยมิวัตถุประสงค์เพื่อบอกถึงความต้องการของตนเอง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อโน้มน้าวใจ เพื่อสร้างสัมพันธที่ดี เพื่อให้เกิดการยอมรับ และเพื่อให้ได้รับความร่วมมือต่าง ๆ เป็นต้น ที่สำคัญ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม อาศัยอยู่เป็นกลุ่ม ๆ เป็นชุมชน เป็นประชาคม ซึ่งในคนหมู่มากนี้ อาจเกิดการไม่เข้าใจกัน ก่อให้เกิดความวุ่นวายต่าง ๆ ดังนั้น การสื่อสาร จึงเสมือนศาสตร์และศิลป์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเป็นสื่อกลาง เพื่อให้มนุษย์ในสังคมนั้นมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นเอกภาพและอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นสันติสุข ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความไม่สอดคล้อง ไม่สมานสามัคคีกัน เกิดความขัดแย้งรุนแรงถึงขั้นใช้อาวุธเข้าทำลายกัน ก็จะเป็นหายนะอย่างใหญ่หลวงเช่นกัน ดังนั้น การอยู่ร่วมกันในสังคมโลกจึงต้องอาศัยกลไกทางด้านการเมืองการปกครองเข้ามากำกับดูแลเพื่อให้เกิดความชอบธรรมในด้านต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ

สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ เป็นการปกครองที่สำคัญระบอบหนึ่ง ที่นานาประเทศให้การยอมรับว่าเป็นระบอบการปกครองที่นิยมในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยคำว่า “ประชาธิปไตย” หมายถึง “ประชาชนเป็นใหญ่” คือ การที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตย หรือมีอำนาจสูงสุดในการ

ปกครองประเทศ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นการให้สิทธิแก่ประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการเลือกตัวแทนของตนไปทำหน้าที่ในรัฐสภาเพื่อเป็นการรักษาและธำรงไว้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพราะการที่ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทำให้นักพลเมืองเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมประเทศ เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนเองและเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคมว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบการปกครอง เลือกวิธีการดำเนินการปกครอง และเลือกกระบวนเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวมได้ นอกจากนี้ การเลือกตั้งจะนำไปสู่ความพยายามของประชาชนที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของอำนาจรัฐ อันจะช่วยสร้างบูรณาการภายในระบบการเมืองของประเทศชาติ และจะเป็นการระดมพลังประชาชนเข้าร่วมในระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2545: 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในอดีต แต่อย่างไรก็ตามระบบการเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 แบบ คือ แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง (Party list) จำนวน 100 คน นอกจากนี้ ในกระบวนการเลือกตั้งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การแบ่งเขตเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง การประกาศผลการเลือกตั้ง และร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ก็เปลี่ยนแปลงไปจากระบบการเลือกตั้งเดิม (สถาบันพระปกเกล้า, 2544: 3-1)

ในทางการเมืองไม่ว่าองค์การการเมือง หรือ นักการเมือง หรือ กลุ่มนักการเมือง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองต่างให้ความสนใจศาสตร์ทางการสื่อสารที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือการสร้างทัศนคติหรือความรู้สึก หรือการสร้างการยอมรับระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายทางการเมืองซึ่งจุดหมายปลายทางคือ การสร้างความนิยมทางการเมืองแก่องค์การทางการเมือง หรือ นักการเมือง หรือ กลุ่มนักการเมือง ในการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นกิจกรรมการสื่อสารที่นำมาใช้ทางการเมืองโดยตรง และเป็นที่ยอมรับกันว่าการอยู่รอดหรือการได้รับความยอมรับ หรือการได้รับความนิยม หรือการได้รับความเชื่อถือไว้วางใจอย่างยั่งยืนขององค์การทางการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับภาพลักษณ์ทางการเมือง หากองค์การทางการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องใดมีภาพลักษณ์ที่ดี ประชาชนก็จะเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ให้ความไว้วางใจ และยอมรับ ให้ความร่วมมือต่อองค์การทางการเมืองหรือ

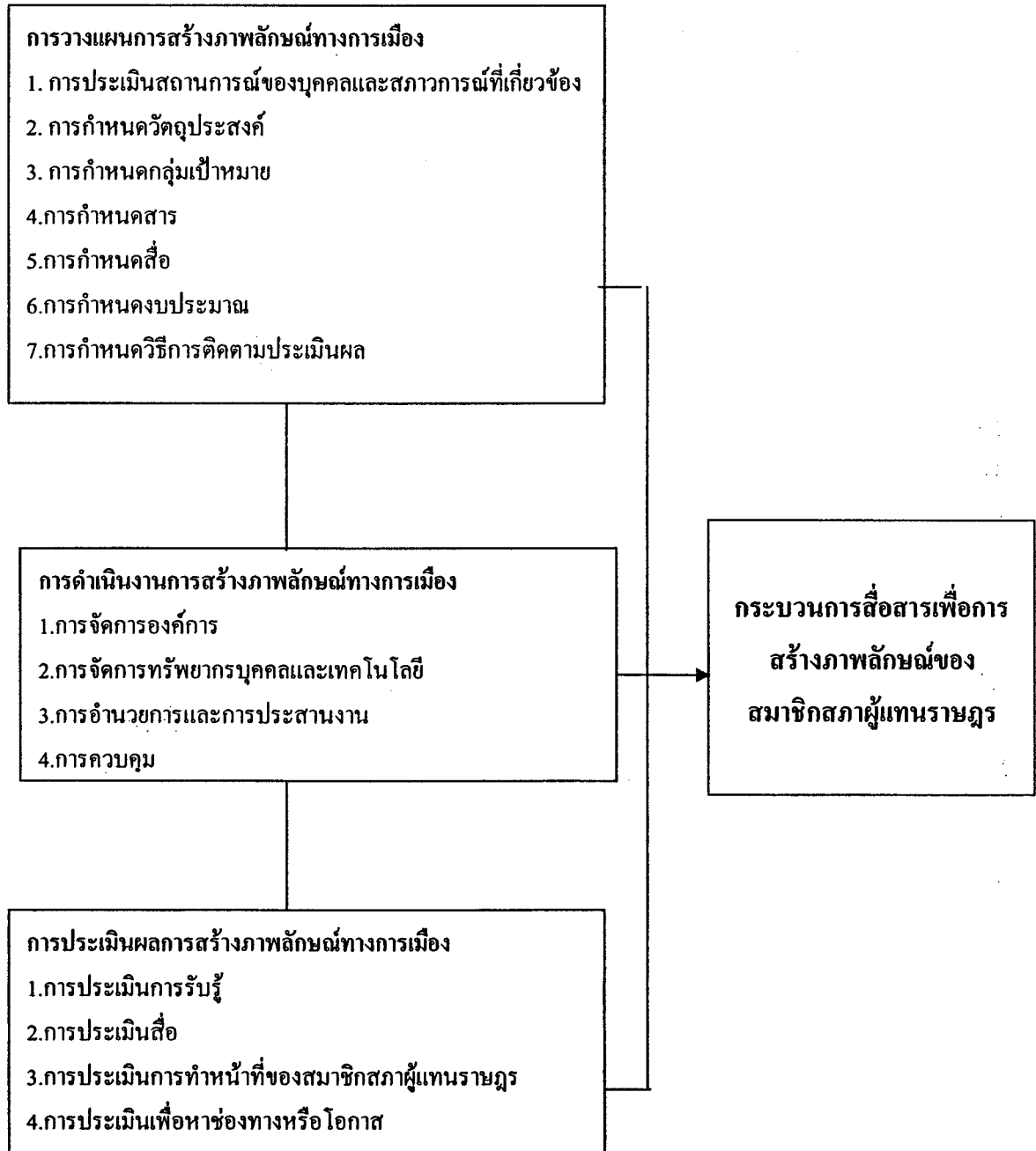
กลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นๆ ก่อให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินงาน และความเจริญก้าวหน้าขององค์การทางการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากหน่วยงานใดมีภาพลักษณ์เชิงลบ มีชื่อเสียงเสื่อมเสีย ประชาชนก็จะไม่ไว้วางใจ ไม่เชื่อถือ เกิดความระแวง สงสัย ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ องค์การทางการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นย่อมประสบอุปสรรคนานาประการในการปฏิบัติงาน และถ้าหากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่มีการแก้ไข องค์การทางการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นก็จะไม่สามารถอยู่รอดได้ ต้องถูกยุบ ถูกตัดสิทธิ์ทางการเมือง หรือต้องเลิกล้มกิจกรรมในการดำเนินงานทางการเมือง อีกทั้งก่อให้เกิดความเสียหายและพบแต่ความหายนะล้มเหลวไปในที่สุด

ดังนั้น จากบทบาทและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยจะทำการศึกษาการวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง การดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง และการประเมินผลการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง อย่างไรก็ตาม การวิจัยในครั้งนี้ได้มีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีความขัดแย้งและความคิดเห็นแตกต่างเกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นวงกว้างทั่วไป และในที่สุดได้มีการปฏิวัติในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการสัมภาษณ์และผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการหาข้อมูลการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 2.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 2.3 เพื่อศึกษาการประเมินผลการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ปัญหาในการวิจัย

4.1 การวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร

4.2 การดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร

4.3 การประเมินผลการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างไร

5. ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ กระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

5.1 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านการวางแผนการสื่อสาร การดำเนินงานการสื่อสาร และการประเมินผลเท่านั้น

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับเลือกสองครั้งติดต่อกัน โดยได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ตามลำดับ และได้รับการแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการการของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 2 ครั้งติดต่อกันตามลำดับ รวมทั้งหมด 6 คน

5.3 ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 – มีนาคม พ.ศ. 2550

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ภาพลักษณ์ คือ ภาพที่เกิดขึ้นในใจ หรือความประทับใจ หรือความนิยม ความเชื่อถือ ที่ผู้รับสารคือประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองทั่วไป มีต่อผู้ส่งสาร ซึ่งในที่นี้หมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

6.2 กระบวนการสื่อสาร หมายถึง การวางแผนการสื่อสาร การดำเนินงานการสื่อสาร และการประเมินผลการสื่อสารที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำมาใช้ในการสร้างภาพลักษณ์ ที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้

6.3 การวางแผนการสื่อสาร หมายถึง การกำหนดวิธีการดำเนินงานล่วงหน้า โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ของบุคคลและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดสาร การกำหนดสื่อ การกำหนดงบประมาณ และการกำหนดวิธีการติดตามประเมินผล โดยคำนึงถึงเป้าหมายและภารกิจตามวัตถุประสงค์ในการสร้างภาพลักษณ์

6.4 การดำเนินงานการสื่อสาร หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการองค์การ การจัดการทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี การอำนวยความสะดวกและการประสานงาน และการควบคุมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการสร้างภาพลักษณ์

6.5 การประเมินผลการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและติดตามผลที่กระทำอย่างต่อเนื่องของการสร้างภาพลักษณ์ โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การประเมินการรับรู้ การประเมินสื่อ การประเมินการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการประเมินเพื่อหาช่องทางหรือโอกาส เพื่อเปรียบเทียบและสามารถรู้ถึงข้อบกพร่อง ตลอดจนความสำเร็จของโครงการหรือการดำเนินงานในการสร้างภาพลักษณ์

6.6 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการธิการของคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร โดยได้รับเลือกสองครั้งติดต่อกัน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบถึงการวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

7.2 ได้ทราบถึงการดำเนินงานการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

7.3 ได้ทราบถึงการประเมินผลการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

7.4 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล สำหรับการสร้าง ภาพลักษณ์ทางการเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ